

Considerente cu privire la maniera în care regulile specifice regimurilor matrimoniale influențează regulile răspunderii civile și ale remediilor contractuale. Studiu asupra unor aplicații particulare

Drd. Cristian Cealera*

Facultatea de Drept, Universitatea din București

Rezumat: În prezentul articol ne propunem să analizăm o serie de ipoteze în care regulile specifice regimurilor matrimoniale interferează cu mecanismele clasice ale răspunderii civile și ale remediilor contractuale. Analiza va viza, mai întâi, natura răspunderii soțului care încheie singur un act juridic supus gestiunii comune, respectiv un act juridic aflat în sfera gestiunii paralele, dar prin care este prejudiciată comunitatea de bunuri. Subsecvent, vom examina natura juridică a remediilor contractuale, pentru a stabili dacă acestea constau în bunuri comune ori proprii, atunci când acestea se nasc în urma unei neexecutări a unei obligații de către terțul cu care unul dintre soți a contractat cu privire la un bun comun.

Cuvinte cheie: gestiune comună; gestiune paralelă; gestiune exclusivă; comunitate legală; răspundere civilă.

Considerations on the manner in which the specific rules governing matrimonial regimes influence the rules on civil liability and contractual remedies. A study of certain particular applications

Abstract: In this article, we aim to analyse a series of situations in which the rules specific to matrimonial property regimes intersect with the classical mechanisms of civil liability and contractual remedies. The analysis will first address the nature of the liability incurred by the spouse who individually concludes a legal act subject to joint management, or a legal act falling within the sphere of parallel management, but which causes prejudice to the community of property. Subsequently, we shall examine the legal nature of contractual remedies to determine whether they constitute joint or separate property when they arise from a breach of obligation by a third party with whom one of the spouses has entered into a contract regarding joint property.

Key words: joint management; parallel management; exclusive management; legal community; civil liability.

---

* Prezentul articol reprezintă o formă extinsă a unei prezentări susținute de autor în cadrul „Conferinței [Inter]naționale de Drept civil. Familia (ediția a VIII-a)” organizate de către Facultatea de Drept a Universității din București și Revista de Dreptul Familiei la data de 21.11.2025.

INTRODUCERE

Potrivit prevederilor art. 339 C. civ.¹, bunurile comune în materia comunității legale sunt acelea ce fac obiectul proprietății devălmașe. Astfel, dreptul de proprietate ce are obiect bunuri comune se situează într-o masă patrimonială comună a celor doi soți distinctă de masele patrimoniale în care se regăsesc drepturile și obligațiile proprii ale fiecăruia².

În cadrul Codului civil au fost constituite o serie de norme³ care reglementează actele juridice ce pot fi încheiate de soți cu privire la bunurile comune ale acestora: anumite acte juridice pot fi încheiate de către oricare dintre soți⁴; altele pot fi încheiate doar cu participarea ambilor soți⁵; în fine, anumite acte juridice pot fi încheiate exclusiv de către unul dintre soți⁶.

Față de faptul că aceste texte stabilesc maniera în care titularul proprietar devălmaș poate să încheie acte juridice cu privire la drepturile pe care le deține în devălmășie, reiese că, în concret, acestea conturează conținutul și limitele externe ale prerogativelor dreptului de proprietate devălmașă ce vizează fiecare bun comun al soților privit individual. Astfel, prevederile art. 339 - 359 C. civ. constituie regimul juridic al prerogativelor dreptului de proprietate devălmașă în cazul comunității legale de bunuri⁷. În acest context, în ce privește proprietatea devălmașă, aceste reguli se vor aplica cu prioritate față de cele din materia proprietății comune⁸.

Totodată, sfera actelor juridice ce pot fi încheiate de către soți cu privire la bunurile comune deținute este supusă, transversal, îndatoririi generale, prevăzute de art. 1349 C. civ. de a nu aduce atingere drepturilor ori intereselor unei alte persoane. Iar, în materia regimurilor matrimoniale, această îndatorire presupune inclusiv ca unul dintre soți să nu încheie acte juridice cu privire la bunuri comune prin care să aducă atingere drepturilor ori intereselor legitime ale comunității, privită ca ansamblu de drepturi și obligații comune ale soților.

Plecând de la aceste considerente, în cele ce urmează, ne propunem să inventariem o serie de scenarii în care aspecte specifice regimurilor matrimoniale se întrepătrund cu reguli clasice ale răspunderii civile, respectiv ale remediilor ori sancțiunilor contractuale⁹. Astfel, în

---

¹ „Bunurile dobândite în timpul regimului comunității legale de oricare dintre soți sunt, de la data dobândirii lor, bunuri comune în devălmășie ale soților.”.

² V. Stoica, *Drept civil. Drepturi reale principale*, Ediția a 3-a, Ed. C.H. Beck, București, 2016, p. 319.

³ E.g., art. 339 - 359 C. civ.

⁴ C. Nicolescu, *Dreptul familiei*, Ediția a II-a, Ed. Solomon, București, 2023, p. 318.

⁵ *Idem*, p. 326

⁶ *Idem*, p. 334.

⁷ V. Stoica, *op. cit.*, p. 317 *et seqq.*

⁸ Art. 668 C. civ.: „(1) Dacă se naște prin efectul legii, proprietatea în devălmășie este supusă dispozițiilor acelei legi care se completează, în mod corespunzător, cu cele privind regimul comunității legale. (2) În cazul în care izvorul proprietății în devălmășie este un act juridic, dispozițiile privitoare la regimul comunității legale se aplică în mod corespunzător.”.

⁹ Pentru disputa cu privire la terminologia aplicabilă, a se vedea M. Nicolae, *Natura juridică a „remediilor” (sancțiunilor) contractuale* în M. Nicolae, R. Rizoiu, L. Toma-Dăuceanu (coord.) *In Honorem Valeriu Stoica. Drepturi, libertăți și puteri la începutul mileniului al III-lea*, Ed. Universul Juridic, București, 2018, p. 596. În ce ne privește, achiesăm la opinia exprimată în literatura de specialitate în sensul că remediile pentru neexecutarea obligațiilor reprezintă drepturi materiale la acțiune distincte și autonome față de drepturile de creanță, pe motiv că acestea nu pot fi înglobate în dreptul subiectiv primar încălcat care nu include în conținutul său prerogativa constrângerii (a se vedea, în acest sens, V. Diaconiță, *Executarea silită în natură a obligațiilor contractuale în sistemul Codului civil român*, Universul Juridic, București, 2017, p. 113). Pentru o opinie similară, a se vedea a

cele ce urmează vom analiza natura răspunderii soțului care încheie singur un act supus gestiunii comune ori care încheie singur un act supus gestiunii paralele prin care prejudiciază comunitatea de bunuri (secțiunea 1). Subsecvent, ne vom concentra atenția asupra naturii dreptului material la acțiune vizând obținerea de daune-interese, urmând a stabili dacă acesta este bun comun ori propriu, în acele situații în care dreptul se naște ca urmare a neexecutării unei obligații de către terțul cu care unul dintre soți a încheiat un contract cu privire la un bun comun (secțiunea 2).

1. REMEDIILE PREVĂZUTE PENTRU ÎNCĂLCAREA REGULILOR CU PRIVIRE LA ÎNCHEIEREA DE ACTE JURIDICE CE VIZEAZĂ BUNURILE COMUNE

În cele ce urmează vom analiza două ipoteze particulare în care încheierea unui act juridic de către unul dintre soți cu privire la un bun comun reprezintă o faptă ilicită ce determină nașterea unor raporturi juridice de reparație¹⁰: (i) situația în care se încheie un act juridic cu încălcarea regulilor gestiunii comune.¹¹, depășire ce determină posibilitatea anulării actului astfel încheiat; și (ii) situația în care se încheie un act juridic cu încălcarea regulilor gestiunii paralele.

Cu titlu preliminar, apreciem necesar să efectuăm o serie de observații cu privire la natura răspunderii soților. În ceea ce privește regimul proprietății devălmașe, limitele prerogativelor de care beneficiază soții cu privire la bunurile comune se constituie în limitări ale libertății lor. În acest sens, prin faptul că sunt supuși unor reguli particulare cu privire la maniera în care pot încheia acte juridice cu privire la bunurile comune, libertatea contractuală a soților suportă o serie de limitări. Iar, aceste limitări îmbracă forma unor îndatoriri pe care le au soții unul față de altul, în calitate de titulari ai aceleiași mase patrimoniale. Față de aceasta, nu s-ar putea susține că între soți ar exista raporturi obligaționale care să le impună o anumită conduită negativă cu privire la bunurile comune. Existența îndatoririlor, primate drept limite ale libertății acestora, este suficientă pentru a explica regimul proprietății devălmașe în raporturile dintre soți¹².

Față de aceasta, în opinia noastră, încălcarea acestor îndatoriri de către unul dintre soți atrage răspunderea civilă delictuală a acestuia față de celălalt soț. În acest sens, nu s-ar putea pune în discuție o eventuală răspundere contractuală între aceștia. Astfel, deși, în ce ne privește, căsătoria dintre soți are natura juridică a unui contract încheiat între aceștia¹³, limitele libertății soților amintite mai sus nu se concretizează în raporturi obligaționale născute din contract care să determine atragerea răspunderii contractuale a soților¹⁴.

1.1. Încălcarea regulilor gestiunii comune. Excesul de putere

---

Pentru o opinie similară, a se vedea *M. Nicolae*, Natura juridică a „remediilor” (sanctiunilor) contractuale op. cit. supra, p. 605. În fine, în sensul că remediile pentru neexecutarea obligațiilor contractuale reprezintă elemente ale dreptului material la acțiune, care, la rândul său, reprezintă parte a dreptului de creanță, a se vedea *C. Paziuc*, Răspunderea contractuală. O analiză juridică și economică, Universul Juridic, București, 2019, p. 233 et seq.

¹⁰ *M. Avram*, Drept civil. Familia, Ed. a 3-a, Ed. Hamangiu, București, 2022, p. 701.

¹¹ *F. Terré, P. Simler*, Régimes matrimoniaux et statut patrimonial des couples non mariés, 9e édition, Dalloz, 2024, p. 447.

¹² Pentru detalii cu privire la raportul dintre îndatorire și obligație, a se vedea *R. Dincă*, Protecția secretului comercial în dreptul privat, Ed. Universul Juridic, București, 2009, p. 116 et seq.

¹³ Pentru dezbateri *M. Avram*, op. cit., p. 64 et seq.

¹⁴ *M. Avram*, op. cit., p. 701.

În cele ce urmează, ne vom concentra atenția asupra ipotezei în care unul dintre soți încheie singur un act juridic cu privire la un bun comun ce se impunea a fi încheiat împreună cu celălalt soț (un act supus regulilor gestiunii comune – e.g., vânzarea de către un singur soț a unui bun imobil comun)¹⁵. Într-un astfel de scenariu se pune problema remediilor ce se nasc în caz de încheiere a unui astfel de act juridic de către unul dintre soți, fără participarea celuilalt.

Încălcarea limitelor externe ale dreptului de proprietate devălmașă reprezintă o faptă ilicită ce determină nașterea unui raport obligațional de reparație. Astfel cum am arătat anterior, creanța ce se regăsește în conținutul unui astfel de raport obligațional este însoțită de o serie de drepturi materiale la acțiune, accesorii acesteia, ce întrupează prerogativele pe care le are creditorul în vederea realizării dreptului său de creanță. Aplicând această teză în cazul nostru, în cele ce urmează vom arăta că acestui raport obligațional de reparație îi sunt atașate o serie de drepturi materiale la acțiune.

În primul rând, potrivit prevederilor art. 347 alin. (1) C. civ.¹⁶, actul încheiat de către un soț fără participarea celuilalt soț, în acele cazuri în care o astfel de participare este cerută de lege, este anulabil. Așadar, potrivit acestor dispoziții legale, în acele scenarii în care se impune participarea ambilor soți la încheierea unui act juridic (e.g., vânzarea unui imobil bun comun), absența consimțământului unuia dintre soți reprezintă un motiv de nulitate relativă a respectivului act. Cu titlu de excepție, potrivit art. 347 alin. (2) C. civ., în măsura în care terțul cu care unul dintre soți a încheiat actul a fost de bună-credință (i.e., nu a cunoscut și nici nu trebuia să cunoască că actul juridic viza un bun comun al soților supus regulilor gestiunii comune), nu se va mai putea obține anularea respectivului act¹⁷.

Apreciem că dreptul de a anula actul juridic ilicit încheiat este un drept material la acțiune, acesta încadrându-se în dispozițiile art. 2500 alin. (2) C. civ.¹⁸. Iar, acest drept material la acțiune nu este autonom, ci se află într-o relație de accesorialitate cu dreptul de creanță ce se regăsește în conținutul raportului de reparație născut ca urmare a încheierii actului ilicit. În acest sens, dreptul de a obține anularea actului reprezintă o formă de reparație în natură, realizarea acestuia determinând restabilirea situației anterioare prin desființarea actului ilicit încheiat. De asemenea, precizăm că, față de configurația art. 347 C. civ., legiuitorul a stabilit că încheierea unui act juridic de către unul dintre soți este ilicită și prejudiciabilă soțului care nu a participat la încheierea actului, cu consecința că soțul nevinovat nu va trebui să mai probeze existența unui prejudiciu suplimentar. Așadar, specific acestui drept material la acțiune ce contribuie la realizarea unei creanțe este faptul că, în vederea realizării sale, legiuitorul a stabilit *de plano* că fapta ilicită conduce la un rezultat prejudiciabil, fără să se impună probarea consecințelor negative ale acestui rezultat. Cu alte cuvinte, dacă într-o

¹⁵ Ipotezele în care ne aflăm în fața încheierii unui act juridic cu depășirea limitelor externe stabilite de prevederile art. 339 – 359 C. civ. sunt calificate de doctrină drept a se include în sfera noțiunii de exces de putere – a se vedea *E. Florian*, *Dreptul familiei*, Ediția 6, Ed. C.H. Beck, București, 2018, p. 231, *F. Terré, P. Simler*, op. cit., p. 448.

¹⁶ Art. 347 C. civ.: „(1) Actul încheiat fără consimțământul expres al celuilalt soț, atunci când el este necesar potrivit legii, este anulabil. (2) Terțul dobânditor care a depus diligența necesară pentru a se informa cu privire la natura bunului este apărat de efectele nulității. Dispozițiile art. 345 alin. (4) rămân aplicabile.”.

¹⁷ În literatura de specialitate (*M. Avram*, op. cit., p. 712) se precizează că art. 347 alin. (2) C. civ. ar fi incident doar în măsura în care actul încheiat între soț și terț ar fi oneros. Apreciem că această opinie nu se susține față de faptul că textul nu face nicio distincție între actele gratuite și oneroase.

¹⁸ *G.-A. Ilie*, *Dreptul la acțiunile având ca obiect nulitatea actului juridic*, RRD 4/2018, p. 174.

situație în care făptuitorul sparge un geam al casei deținute de victimă, prejudiciul constă în faptul că victima este lipsită de acel geam, în ipoteza în care unul dintre soți încheie un act juridic cu privire la un bun, act ce ar fi fost supus gestiunii comune, prejudiciul constă în faptul că comunitatea este privată de bunul respectiv.

Suplimentar, având în vedere sancțiunea stabilită de dispozițiile art. 347 C. civ., precizăm că într-o astfel de situație se impune a admite că, spre deosebire de soluția stabilită de legiuitor în materia proprietății comune obișnuite prin intermediul prevederilor art. 641 - 642 C. civ., legiuitorul a stabilit că actul încheiat singur de către unul dintre soți cu privire la un bun comun îi este opozabil celuilalt soț¹⁹. Apreciem că această teză se susține față de următoarele argumente.

Mai întâi, având în vedere caracterul atipic al comunității de bunuri din perspectiva manierei în care patrimoniile soților interacționează, fiecare dintre aceștia, în calitate de titular al masei de bunuri comune, poate încheia acte juridice ce au drept efect angajarea comunității, generând efecte juridice cu privire la aceasta. Așadar, efectele juridice ale unui act încheiat de către unul dintre soți se produc și cu privire la patrimoniul soțului care nu a participat la respectivul act. Față de aceasta, apreciem că, atunci când soțul încheie acte care vizează masa patrimonială comună, acesta nu acționează doar în interes propriu, ci și în interesul celuilalt soț. De asemenea, din moment ce efectele acestui act se produc și asupra celui din urmă soț, reiese că actul produce efecte pe seama acestuia²⁰. Astfel, din calitatea de titular asupra acestei mase patrimoniale derivă o putere pe care fiecare soț o exercită asupra masei patrimoniale comune, așadar inclusiv asupra patrimoniului celuilalt soț²¹. În acest context, considerăm că nu s-ar putea susține argumentul potrivit căruia actul juridic încheiat de unul dintre soți ar fi inopozabil celuilalt prin raportare la principiul relativității²². Din contră, prin faptul că unul dintre soți încheie un act juridic cu privire la bunul comun, acesta acționează în calitatea sa de titular asupra masei patrimoniale comune cu consecința că conduita sa determină producerea unor efecte juridice directe asupra acestei mase patrimoniale.

---

¹⁹ În acest sens, profesorul Valeriu Stoica precizează: „Dacă nu s-a invocat nulitatea relativă în termenul de prescripție sau dacă actul juridic a fost confirmat de soțul care nu și-a dat consimțământul, nu se mai pune problema inopozabilității, întrucât actul juridic este valabil și își va produce efectele față de ambii soți. Optând expres pentru sancțiunea nulității relative, legiuitorul a exclus sancțiunea inopozabilității, astfel încât soțul care nu a consimțit la încheierea actului juridic respectiv nu va putea nici să aleagă între cele două sancțiuni, nici să le cumuleze.” (V. Stoica, *Au terții un veșmânt logic comun în Codul civil?*, RRDP 1/2020, p. 62). Pentru o opinie în același sens, a se vedea G.-A. Stan, *Obligația de a da bunul altuia. Noțiune și executare*, teză de doctorat, Facultatea de Drept, Universitatea din București, 2025, p. 336. Pentru o opinie în sens contrar, a se vedea M. Avram, op. cit., p. 711.

²⁰ În ce ne privește, apreciem că a acționa „pe seama cuiva” presupune a realiza o activitate or a adopta o conduită ale cărei consecințe juridice sunt destinate (și) acelei persoane. Astfel, în materia actelor juridice, încheierea unui act pe seama unui subiect de drept presupune faptul că efectele actului se repercutează asupra patrimoniului respectivei persoane. Pentru detalii, a se vedea V. Stoica, *Despre puterea de reprezentare*, RRDP nr. 2/2019, p. 41, R. Dincă, *Contracte civile speciale în noul Cod civil*, Ed. Universul Juridic, București, 2013, p. 224, Fr. Deak, L. Mihai, R. Popescu, *Tratat de drept civil. Contracte speciale*, Vol. II, Ed. a V-a, actualizat de L. Mihai, R. Popescu, Ed. Universul Juridic, București, 2021, p. 238, I. Macovei, C. Macovei, *Dreptul special al contractelor*, Volumul III, Universul Juridic, București, 2025, p. 193, C. Cealera, *Natura juridică a subrogației personale*, teză de doctorat, Facultatea de Drept a Universității din București, 2026, p. 225.

²¹ Așadar, din moment ce am stabilit că soții exercită o putere asupra masei patrimoniale comune, încălcarea limitelor acestei puteri poate fi calificată drept un „exces de putere”.

²² Art. 1280 C. civ.

De asemenea, apreciem că nu sunt incidente prevederile art. 641-642 C. civ. față de următoarele. Pe de o parte, considerăm că regimul juridic al proprietății pe cote-părți nu este un drept comun al proprietății comune; așadar, nu s-ar putea aplica în completarea normelor ce reglementează regimul juridic al proprietății devălmașe. Pe de altă parte, inclusiv în ipoteza în care s-ar aprecia că proprietatea pe cote-părți ar reprezenta un drept comun pentru proprietatea devălmașă ori că prevederile art. 641-642 C. civ. s-ar putea aplica prin analogie, considerăm că poate fi stabilit un raport de tip normă specială – normă generală între regulile cu privire la încheierea de acte juridice în materia coproprietății obișnuite și cele din materia comunității legale, cu consecința că acestea din urmă trebuie să fie aplicate cu prioritate, iar nu cumulativ cu cele din materia coproprietății obișnuite²³.

Apoi, având în vedere că remediul constând în anularea actului se regăsește atașat unui raport obligațional de reparație, reiese că legiuitorul a stabilit că actul juridic încheiat de un singur soț este esențialmente prejudiciabil celui alt. Or, față de aceasta, reiese că actul juridic încheiat de unul dintre soți produce, de drept, efecte față de celălalt soț; admitând contrariul ar conduce la consecința că anularea nu ar fi niciodată necesară, din moment ce actul ar fi, în temeiul art. 642 C. civ. de drept inopozabil soțului nevinovat. În același sens, intenția legiuitorului de a stabili anularea drept sancțiune exclusivă în scenariul analizat reiese inclusiv față de intenția acestuia de a proteja securitatea dinamică a circuitului civil, evitând lăsarea într-o stare de incertitudine a ipotezei în care unul dintre soți încheie singur un act juridic supus gestiunii comune. Dacă potrivit dreptului comun inopozabilitatea poate fi invocată oricând, producând efecte de drept încă de la momentul încheierii actului juridic, dreptul material la acțiune presupune realizarea de către titular a unor demersuri concrete: se impune formularea unei acțiuni în justiție, respectarea prescripției, etc. În măsura în care soțul nevinovat ar putea beneficia de sancțiunea inopozabilității (care prin ipoteză produce efecte de drept potrivit art. 642 C. civ.), acesta ar putea să nu efectueze niciun demers, putând invoca oricând efectele inopozabilității. Evident, o asemenea teză ar conduce la concluzia că prevederile art. 347 C. civ. sunt, de principiu, inutile, ceea ce nu ar putea fi primit.

Totodată, apreciem că nu poate fi primită teza²⁴ potrivit căreia sancțiunea inopozabilității ar putea fi incidentă în acele scenarii în care terțul care a participat la încheierea actului ar fi fost de bună-credință. Admitând o asemenea teză, s-ar ajunge la concluzia că terțul diligent care nu a cunoscut și nici nu ar fi trebuit să cunoască faptul că se încheie un act juridic supus regulilor gestiunii comune de către unul dintre soți se află într-o situație mai puțin favorabilă decât terțul de rea-credință: în timp ce acesta din urmă ar beneficia de efectele actului, cel puțin până la anularea sa, terțul de bună-credință s-ar afla în poziția în care a încheiat un act juridic inopozabil *de plano* unuia dintre soți.

În al doilea rând, pe lângă posibilitatea anulării actului juridic încheiat cu încălcarea regimului juridic al proprietății devălmașe, se naște posibilitatea reparării prejudiciului cauzat prin plata de despăgubiri, în conformitate cu prevederile art. 1386 C. civ. Așadar, apreciem că soțul care nu a participat la încheierea actului are posibilitatea să exercite dreptul material la acțiune vizând plata de daune-interese²⁵. Iar, această posibilitate poate fi exercitată fie cumulativ cu anularea, context în care daunele-interese ar urma să repare eventualele prejudicii pe care le suferă comunitatea ca urmare a faptului că se impune realizarea unor

²³ În același sens, a se vedea E. Florian, op. cit., p. 231. Pentru o opinie în sens contrar, a se vedea L. Irinescu, Dreptul familiei, Ed. Hamangiu, București, 2024, p. 182.

²⁴ Pentru această opinie, a se vedea E. Florian, op. cit., p. 231.

²⁵ Pentru o soluție în același sens, a se vedea F. Terré, P. Simler, op. cit., p. 458.

demersuri în vederea restabilirii situației anterioare, fie alternativ de anulare. În acest din urmă caz, prejudiciul ar trebui raportat la situația masei patrimoniale comune, impunându-se a fi avute în vedere inclusiv eventualele valori patrimoniale care au înlocuit dreptul de proprietate transmis, în temeiul subrogației reale cu titlu universal²⁶.

De altfel, apreciem că posibilitatea obținerii de daune-interese nu este limitată la scenariul prevăzut de art. 347 alin. (2) C. civ. (i.e., când terțul cu care a fost încheiat actul juridic a fost de bună-credință). Din contră, această din urmă situație aplică regula generală stabilită de art. 1349 C. civ. în materia răspunderii civile delictuale potrivit căreia oricine creează un prejudiciu este obligat la repararea lui. În fine, apreciem că soțul care nu a participat la încheierea actului juridic cu nerespectarea regimului juridic al proprietății devălmașe poate opta între drepturile materiale la acțiune indicate mai sus. Astfel, acesta poate să obțină fie anularea actului juridic, fie anularea actului juridic și daune-interese consecutive, fie exclusiv daune-interese²⁷. Ne rezumăm, pentru moment la aceste afirmații, urmând să dezvoltăm regimul juridic al dreptului la daune-interese în secțiunea 1.1.3 din prezentul studiu.

1.2. Încheierea unui act juridic cu încălcarea regulilor gestiunii paralele

În cele ce urmează ne vom concentra atenția asupra scenariului în care unul dintre soți încheie un act juridic cu privire la un bun comun supus gestiunii paralele prin care determină un prejudiciu comunității. Astfel cum am precizat anterior, gestiunea paralelă desemnează faptul că oricare dintre soți poate încheia anumite categorii de acte juridice cu privire la bunuri comune, fără să fie nevoie de o manifestare de voință din partea celuilalt soț.

Cu toate acestea, potrivit prevederilor art. 345 alin. (4) C. civ., soțul care nu a participat la încheierea actului are dreptul să pretindă celuilalt soț daune-interese: „*În măsura în care interesele sale legate de comunitatea de bunuri au fost prejudiciate printr-un act juridic, soțul care nu a participat la încheierea actului nu poate pretinde decât daune-interese de la celălalt soț, fără a fi afectate drepturile dobândite de terții de bună-credință.*” (s.n.). Aceste prevederi legale reprezintă o aplicație a regulilor enunțate în secțiunea precedentă. În acest sens, o altă limită a conturului libertății soților este desemnată de aceea că aceștia nu trebuie să încheie acte juridice cu privire la bunuri comune prin care să genereze prejudicii masei patrimoniale comune. Astfel, inclusiv în acest scenariu ne aflăm în fața unei fapte ilicite constând în încălcarea îndatorii soțului de a încheia acte juridice cu privire la bunurile comune așa încât să nu prejudicieze drepturile și interesele comunității. Iar, în măsura în care această faptă ilicită este prejudiciabilă, va fi posibilă obligarea soțului care a generat prejudiciul la repararea lui, în conformitate cu prevederile art. 1349 C. civ.²⁸.

Având în vedere că în cadrul prevederilor art. 345 alin. (4) C. civ. este folosită formula „*nu poate pretinde decât daune-interese*”, apreciem că remediul la care poate apela soțul care nu a participat la încheierea actului este dreptul la daune-interese. Așadar, spre deosebire de ipoteza încheierii unui act juridic cu nerespectarea regulilor cogestiunii, în scenariul analizat, soțul care nu a participat la încheierea actului juridic nu va putea obține anularea acestuia, cu

²⁶ M. Avram, op. cit., p. 681.

²⁷ Pentru detalii cu privire la remediile specifice răspunderii civile delictuale, a se vedea I.-I. Neamț, Mai există un principiu al reparării în natură a prejudiciului? Posibile argumente contrare, RRDP 4/2024, p. 282 et seqq.

²⁸ L. Irinescu, op. cit., p. 181.

consecința că respectivul act va produce efecte obligatorii și opozabile față de cei doi titulari ai masei patrimoniale comune²⁹³⁰.

1.3. Natura răspunderii pentru repararea prejudiciilor cauzate soțului care nu a participat la încheierea actului juridic supus gestiunii comune ori paralele

În primul rând, apreciem că în ce privește condițiile necesare pentru nașterea dreptului material la acțiune vizând obținerea de daune-interese, față de faptul că ne aflăm în sfera de aplicare a răspunderii civile delictuale, se impune verificarea (i) faptei ilicite (i.e., încheierea actului fie cu depășirea prerogativelor dreptului de proprietate devălmașă stabilite de regimul comunității legale, fie fără depășirea acestora însă într-o manieră prejudiciabilă), (ii) legătura de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciul cauzat comunității, (iii) prejudiciul și (iv) vinovăția³¹.

În al doilea rând, față de faptul că fapta ilicită constă în prejudicierea masei patrimoniale de bunuri comune a soților, apreciem că dreptul la daune-interese se naște în masa patrimonială comună³². Cu alte cuvinte, ne aflăm într-o ipoteză în care prejudiciul a afectat comunitatea însăși, iar reparația urmărește restabilirea integrității acesteia. Deși

²⁹ În doctrină s-a pus problema dacă s-ar putea obține nulitatea (absolută ori relativă) pe motiv de cauză ilicită ori de lipsă a consimțământului a soțului care nu a participat la încheierea actului – a se vedea în acest sens C. Nicolescu, op. cit., p. 325, M. Avram, op. cit., pp. 702-703. În acord cu opinia exprimată în sensul că sancțiunea nulității nu ar fi incidentă, precizăm, suplimentar față de argumentele invocate în doctrină citată, sancțiunea nulității absolute pentru cauză ilicită nu este incidentă inclusiv față de faptul că această specie de cauză ilicită nu este sancționată potrivit dreptului comun cu nulitatea absolută, ci cu inopozabilitatea, în temeiul prevederilor art. 1562 alin. (1) C. civ.: „Dacă dovedește un prejudiciu, creditorul poate cere să fie declarate inopozabile față de el actele juridice încheiate de debitor în fraudă drepturilor sale, cum sunt cele prin care debitorul își creează sau își mărește o stare de insolvabilitate.” A se vedea, în acest sens, cu privire la fraudă la lege, G.-A. Ilie, Condițiile generale de fond și de validitate ale actului juridic civil, Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 478.

³⁰ Remarcăm că prevederile Codului civil român în materia gestiunii paralele produc efecte mai energice față de soțul care nu participă la încheierea actului juridic decât cele ale Codului civil francez. Astfel, potrivit art. 1421 C. civ. francez, doar actele încheiate de către unul dintre soți fără să se pună problema fraudei sunt opozabile celuilalt soț - a se vedea F. Terré, P. Simler, op. cit., p. 454 et seqq, R. Cabrillac, Droit des régimes matrimoniaux, 9e édition, LGDJ, 2015, p. 194. În schimb, prevederile art. 345 alin. (2) C. civ. român nu impun vreo limită în ce privește maniera în care produc efecte actele supuse gestiunii paralele ce sunt încheiate de către unul dintre soți. Suplimentar, art. 345 alin. (4) C. civ. stabilește ferm că singurul remediu pe care îl are la îndemână soțul care nu a participat la încheierea unui act juridic este dreptul la daune-interese.

³¹ În ce privește condiția vinovăției în doctrina franceză s-a susținut că soțul nu poate fi asimilat unui administrator obișnuit, întrucât gestiunea sa are un caracter familial și gratuit, iar exercitarea acesteia nu poate fi supusă unei supravegheri minuțioase din partea celuilalt soț, fără a risca compromiterea vieții domestice. Din acest motiv, angajarea răspunderii soțului reclamă o culpă de o anumită gravitate, fără a fi necesar să se identifice cu o culpă gravă în sens tehnic – a se vedea P. Malaurie, L. Aynès, N. Peterka, Droit des régimes matrimoniaux, 9e édition, LGDJ, 2023, p. 220, De asemenea, a se vedea M. Avram, op. cit., p. 701, E. Florian, op. cit., p. 222, L. Irinescu, op. cit., p. p. 181. În ce ne privește, apreciem că, având în vedere poziția soților de titulari asupra aceleiași mase patrimoniale, se poate pune în discuție aplicarea, a fortiori, a prevederilor art. 1354 C. civ., potrivit cărora „Victima nu poate obține repararea prejudiciului cauzat de persoana care i-a acordat ajutor în mod dezinteresat sau de lucrul, animalul ori edificiul de care s-a folosit cu titlu gratuit decât dacă dovedește intenția sau culpa gravă a celui care, potrivit legii, ar fi fost chemat să răspundă.”. Așadar, condiția vinovăției ar trebui să vizeze verificarea culpei grave ori a intenției.

³² F. Terré, P. Simler, op. cit., pp. 459-460, R. Cabrillac, op. cit., p. 194, G. Champenois, Notion commune de la creance de reparation d'un prejudice cause par une faute dans la gestion des biens commun, Defrenois m. 23/2012, p. 1197.

poate părea paradoxal că soțul vinovat contribuie indirect la propria despăgubire — beneficiind, prin cota sa de participare, de o parte din suma acordată cu titlu de daune-interese — această soluție este justificată prin logica autonomiei patrimoniale a comunității. Prejudiciul nu este suportat în mod individual, ci afectează masa patrimonială comună, iar scopul reparației este refacerea echilibrului acesteia. În realitate, soluția opusă ar fi cea cu adevărat anormală: ar permite ca masa patrimonială proprie a soțului nevinovat să se îmbogățească în mod indirect, ca efect al unui prejudiciu cauzat bunurilor comune, asupra cărora acesta nu are decât o putere asupra întregului³³.

Totodată, cu toate că dreptul la daune-interese se regăsește în masa patrimonială comună, apreciem că exercițiul acestuia intră în sfera gestiunii exclusive a soțului care nu a participat la încheierea actului. Această teză se întemeiază pe faptul că soțul care a săvârșit fapta ilicită nu ar putea formula o acțiune în atragerea propriei răspunderi. Apreciem că inclusiv în acest context explicația rezidă în maniera particulară în care funcționează masa patrimonială comună în care cei doi soți au calitatea de titulari.

În *al treilea rând*, apreciem că dreptul la daune-interese se poate exercita de îndată ce acesta s-a născut ca urmare a încheierii actului ilicit³⁴, nefiind necesar să se aștepte până la momentul partajului. Precizăm că această teză se susține față de faptul că, în lipsa unei dispoziții particulare în materia comunității legale de bunuri, se vor aplica dispozițiile generale în materia răspunderii civile delictuale potrivit căreia poate fi obținută repararea oricărui prejudiciu de îndată ce un astfel de prejudiciu s-a născut³⁵.

În *al patrulea rând*, în ce privește prescripția acestui drept material la acțiune, față de faptul că legiuitorul nu a stabilit o regulă derogatorie, va fi incident termenul general de 3 ani³⁶. În ce privește cursul termenului de prescripție, apreciem că, față de prevederile art. 2532 pct. 1 C. civ.³⁷, acesta nu va începe să curgă până la soluția divorțului ori, cel puțin, separația în fapt a soților³⁸, operând cazul de suspendare reglementat de textul legal.

În *al cincilea rând*, apreciem că se impun o serie de precizări suplimentare pentru acele scenarii în care terțul a cunoscut sau ar fi trebuit să cunoască caracterul prejudiciabil al actului încheiat de unul dintre soți. În astfel de scenarii, apreciem că soțul care nu a participat la încheierea actului va putea exercita dreptul material la acțiune vizând obținerea de daune-interese împotriva soțului său și a terțului, în solidar, în conformitate cu prevederile art. 1382 C. civ.³⁹. Într-un asemenea scenariu, este important de precizat că în masa bunurilor comune se naște un singur drept ce poate fi exercitat împotriva soțului și a terților, iar nu mai multe

³³ Această interpretare este confirmată și în doctrina franceză, unde s-a subliniat că, în ipoteza unei gestiuni defectuoase exercitate de către un soț asupra bunurilor comune, daunele-interese acordate au natura unei creanțe comune, iar nu a unei creanțe personale a soțului lezat — a se vedea *F. Terré, P. Simler*, op. cit., pp. 459-460, *G. Champenois*, op. cit., pp. 1197-1198.

³⁴ În același sens, a se vedea *G. Champenois*, op. cit., p. 1198, *E. Florian*, op. cit., p. 222. Pentru o opinie în sens contrar, a se vedea *R. Cabrillac*, op. cit., p. 194, *P. Malaurie, L. Aynès, N. Peterka*, op. cit., p. 220.

³⁵ Art. 1381 C. civ.: „(1) Orice prejudiciu dă dreptul la reparație. (2) Dreptul la reparație se naște din ziua cauzării prejudiciului, chiar dacă acest drept nu poate fi valorificat imediat. (3) Dreptului la reparație îi sunt aplicabile, de la data nașterii sale, toate dispozițiile legale privind executarea, transmisiunea, transformarea și stingerea obligațiilor.”.

³⁶ Art. 2517 C. civ.

³⁷ Art. 2532 pct. 1 C. civ.: „Prescripția nu începe să curgă, iar, dacă a început să curgă, ea se suspendă: 1. între soți, cât timp durează căsătoria și nu sunt separați în fapt.”.

³⁸ În același sens, a se vedea *R. Cabrillac*, op. cit., p. 194, *F. Terré, P. Simler*, op. cit., p. 459.

³⁹ Art. 1382 C. civ.: „Cei care răspund pentru o faptă prejudiciabilă sunt ținuți solidar la reparație față de cel prejudiciat.”.

drepturi distincte. Iar, față de faptul că dreptul material la acțiune poate fi exercitat exclusiv de soțul care nu a participat la încheierea actului ilicit, apreciem că celălalt soț nu va putea formula o acțiune împotriva terțului. O concluzie contrară ar conduce la consecințe absurde: nu s-ar putea admite că soțul care în convență cu un terț încheie un act juridic prejudiciabil pentru comunitate să poată obține anularea actului al cărui viciu a fost generat tocmai de conduita sa ilicită.

În fine, considerăm că trăsăturile menționate în cadrul acestei secțiuni sunt aplicabile, de asemenea, dreptului material la acțiune de a obține anularea actului juridic încheiat cu nerespectarea regulilor gestiunii comune.

2. NATURA REMEDIILOR NĂSCUTE DINTR-UN CONTRACT ÎNCHEIAT DE CĂTRE UN SOȚ CU PRIVIRE LA UN BUN COMUN

În cele ce urmează vom face o serie de observații cu privire la natura remediilor contractuale născute dintr-un contract încheiat de către un soț cu privire la un bun comun, în acea ipoteză în care ne aflăm în fața unui act juridic supus gestiunii paralele. Astfel, ipoteza pe care o avem în vedere poate fi exemplificată în următoarea manieră: A căsătorit cu B sub regimul comunității legale, încheie un contract de vânzare a unui bun mobil comun cu C, prin care A urmărește să dobândească un bun care să fie comun, în schimbul unui preț care se achită de către A din sume de bani ce reprezintă bunuri comune. În scenariul în care C nu își execută obligațiile de transfer a proprietății și de predare a bunului, se impune identificarea manierei în care pot fi exercitate eventualele remedii născute ca urmare a acestor neexecutări.

În literatura de specialitate care a abordat această chestiune au fost exprimate mai multe opinii divergente, pe care le vom sintetiza succint în cele ce urmează⁴⁰.

Potrivit unei opinii⁴¹, întrucât numai unul dintre soți are calitatea de parte contractantă, exercitarea anumitor drepturi materiale la acțiune — e.g., rezilierea sau rezoluțiunea contractului, ori atragerea răspunderii contractuale a debitorului — revine exclusiv acestuia. În această viziune, dreptul material la acțiune este atașat calității de parte la contract. Așadar, potrivit acestei teze, celălalt soț nu va putea exercita niciun drept material la acțiune născut din contractul încheiat de soțul său.

Într-o altă opinie⁴², se susține că drepturile materiale la acțiune izvorâte dintr-un act juridic aflat sub regimul gestiunii paralele sunt, la rândul lor, supuse aceluiași regim, astfel încât oricare dintre soți are posibilitatea de a exercita, în mod individual, drepturile născute din contractul încheiat de celălalt. Această interpretare extinde sfera de aplicare a gestiunii paralele și asupra remediilor incidente în cazul neexecutării unor obligații născute din contract.

---

⁴⁰ Precizăm că, în contextul reglementării anterioare Codului civil în vigoare, în temeiul prezumției de mandat tacit se considera că oricare dintre soți, exercitând dreptul de administrare ori dispoziție asupra bunurilor comune are și consimțământul celuilalt soț. Față de aceasta, se aprecia că anumite categorii de acte juridice încheiate de unul dintre soți sunt considerate a fi încheiate de către cei doi soți împreună. Pentru detalii, a se vedea *T. R. Popescu*, *Dreptul familiei*. Tratat I, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1965, pp. 205-206. În contextul reglementării actuale, legiuitorul a renunțat la mecanismul mandatului tacit – pentru detalii, a se vedea *C. Nicolescu*, op. cit., pp. 322-323.

⁴¹ *C. Nicolescu*, op. cit., p. 323, *P. Malaurie*, *L. Aynès*, *N. Peterka*, op. cit., p. 204.

⁴² *E. Florian*, op. cit., p. 220.

Astfel în timp ce în prima opinie prezentată, perspectiva abordată este una restrictivă, precizându-se că doar soțul care a participat la încheierea contractului se poate bucura de exercițiul drepturilor născute din contract, în cea de-a doua opinie, viziunea conturată este una permisivă, stabilindu-se că oricare dintre soți poate exercita singur drepturile născute din contract. În ce ne privește, apreciem că se impune o abordare nuanțată, astfel cum vom preciza în cele ce urmează.

În primul rând, apreciem că pentru a răspunde la întrebarea ridicată se impune a stabili natura drepturilor născute dintr-un act juridic încheiat în cadrul regimului gestiunii paralele.

În acest sens, potrivit prevederilor art. 339 C. civ. în materia comunității legale, regula este că bunurile dobândite de soți subsecvent intrării în ființă a regimului comunității vor fi comune: „*Bunurile dobândite în timpul regimului comunității legale de oricare dintre soți, sunt, de la data dobândirii lor, bunuri comune în devălmășie ale soților.*”. Iar, noțiunea de bun este folosită de legiuitor într-un sens larg incluzând atât lucrul, cât și dreptul patrimonial ce are drept obiect un lucru⁴³. În acest sens, potrivit prevederilor art. 542 C. civ., drepturile patrimoniale sunt supuse regulilor referitoare la bunurile mobile⁴⁴. Astfel, în materia comunității legale, regula este că bunurile și, inclusiv, drepturile subiective⁴⁵, indiferent de natura lor (reale, de creanță, potestative) sunt comune, intrând în masa patrimonială de bunuri comune a soților.

Cu titlu de excepție, în anumite ipoteze stabilite expres și limitativ de legiuitor⁴⁶, bunurile dobândite de soți subsecvent intrării în ființă a regimului comunității legale vor fi proprii⁴⁷ - e.g., aplicând mecanismul subrogației reale cu titlu universal, are natura juridică de bun propriu bunul dobândit prin plata unor sume de bani reprezentând un bun propriu.

Astfel, apreciem că în ipoteza încheierii unui act supus gestiunii paralele, dreptul ori drepturile de creanță născute din respectivul act va/vor fi un bun comun ori propriu prin aplicarea regulilor indicate mai sus. Așadar, pot fi imaginate, pe de-o parte, scenarii în care ne aflăm în fața unui act supus gestiunii paralele iar dreptul de creanță născut din contract este propriu soțului care a participat la încheierea contractului (e.g., ipoteza în care unul dintre soți încheie un contract de antrepriză cu privire la repararea unui autoturism bun comun, asumându-și o obligație de plată a prețului pe care o execută folosind sume de bani bunuri proprii; într-un asemenea scenariu, dreptul de creanță corelativ obligației antreprenorului de a repara autoturismul este un bun propriu, cu toate că prestația constă în repararea unui bun

⁴³ M. Nicolae, *Drept civil. Teoria generală. Vol. II. Teoria drepturilor subiective civile*, Solomon, București, 2018, p. 114 (în continuare, M. Nicolae, Vol. II. Teoria drepturilor subiective civile...).

⁴⁴ Cu titlu excepțional, drepturile reale ce au ca obiect bunuri imobiliare sunt supuse regulilor din materia bunurilor imobile.

⁴⁵ C. Nicolescu, op. cit., p. 282 – autoarea precizează că „*a dobândi, înseamnă a deveni titularul unui drept real sau de creanță, prin intermediul unor acte ori fapte juridice, modul dobândirii (originar sau derivat) fiind, în principiu, indiferent.*”. În același sens, a se vedea T. R. Popescu, op. cit., p. 168, M. Avram, op. cit., p. 668.

⁴⁶ C. Nicolescu, op. cit., p. 285.

⁴⁷ Art. 340 C. civ.: „*Nu sunt bunuri comune, ci bunuri proprii ale fiecărui soț: a) bunurile dobândite prin moștenire legală, legat sau donație, cu excepția cazului în care dispunătorul a prevăzut, în mod expres, că ele vor fi comune; b) bunurile de uz personal; c) bunurile destinate exercitării profesiei unuia dintre soți, dacă nu sunt elemente ale unui fond de comerț care face parte din comunitatea de bunuri; d) drepturile patrimoniale de proprietate intelectuală asupra creațiilor sale și asupra semnelor distinctive pe care le-a înregistrat; e) bunurile dobândite cu titlu de premiu sau recompensă, manuscrisele științifice sau literare, schițele și proiectele artistice, proiectele de invenții și alte asemenea bunuri; f) indemnizația de asigurare și despăgubirile pentru orice prejudiciu material sau moral adus unuia dintre soți; g) bunurile, sumele de bani sau orice valori care înlocuiesc un bun propriu, precum și bunul dobândit în schimbul acestora; h) fructele bunurilor proprii.*”.

comun). Pe de altă parte, pot fi imaginate scenarii în care dreptul creanță născut din contract este un bun comun al celor doi soți – e.g., așa ar sta lucrurile în exemplul propus mai sus, în măsura în care soțul care a participat la încheierea actului ar fi folosit sume de bani ce aveau natura de bunuri comune).

În *al doilea rând*, întrucât sunt atașate dreptului de creanță primar și aflându-se într-o relație de accesorialitate cu acesta, drepturile materiale la acțiune, vor avea aceeași natură precum dreptul de creanță primar. Așadar, în scenariul în care dreptul de creanță primar este un bun propriu, la fel vor și drepturile materiale la acțiune atașate lui; în schimb, dacă dreptul de creanță primar este un bun comun, aceeași natură vor avea și drepturile materiale la acțiune atașate acestuia – e.g., în scenariul în care unul dintre soți încheie singur un contract de vânzare prin care achiziționează un autoturism în schimbul unei sume de bani – bun comun, iar subsecvent încheierii contractului, vânzătorul nu își execută obligațiile de a transfera proprietatea și de a preda autoturismul, drepturile materiale la acțiune născute ca urmare a neexecutării vor avea natura unor bunuri comune, poziționându-se în masa patrimonială comună a soților.

În *al treilea rând*, odată stabilită natura drepturilor materiale la acțiune, se impune a clarifica maniera în care acestea pot fi exercitate.

Mai întâi, în acele ipoteze în care drepturile materiale la acțiune sunt bunuri proprii, acestea nu vor putea fi exercitate decât de soțul care a participat la încheierea contractului și în a cărui masă patrimonială de bunuri proprii se regăsesc aceste drepturi.

În schimb, în acele scenarii în care drepturile materiale la acțiune sunt bunuri comune, regăsindu-se în masa patrimonială de bunuri comune a soților, apreciem că se impun următoarele precizări. Exercițiul dreptului material la acțiune presupune o manifestare de voință unilaterală⁴⁸; cu alte cuvinte, drepturile materiale la acțiune se realizează prin intermediul unor acte juridice. Față de aceasta, apreciem că maniera în care acestea vor putea fi exercitate este supusă regulilor din materia gestiunii bunurilor comune ale soților⁴⁹.

⁴⁸ Fie ea judiciară ori extrajudiciară - a se vedea *M. Nicolae*, Vol. II. Teoria drepturilor subiective civile..., pp. 173-175.

⁴⁹ În jurisprudența franceză, s-a statuat că simpla includere a drepturilor și obligațiilor născute dintr-un contract în masa bunurilor comune nu conferă celuilalt soț, neparticipant la încheierea contractului, calitatea de parte contractantă și nici dreptul de a exercita acțiuni întemeiate pe acel contract. Astfel, într-o cauză în care soțul încheiase singur un contract de leasing auto, iar soția fusese doar fideiușoare, aceasta din urmă a fost victima unui accident cauzat de un viciu al vehiculului și a încercat să angajeze răspunderea contractuală a fabricantului. Curtea de Casație a respins acțiunea, reținând că, deși drepturile și obligațiile născute din contract reprezintă bunuri comune, soția nu avea legitimare procesuală în temeiul convenției. S-a subliniat, totodată, că acțiunile în repararea unui prejudiciu corporal sau moral păstrează un caracter strict personal și formează bunuri proprii prin natura lor (Cass. 2e civ., 13 déc. 1989, n° 87-14990, Bull. civ. II, n° 222 – disponibil la <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000007023840>). În contextul reglementării Codului civil român, apreciem că această soluție nu se susține. În acest sens, drepturile materiale la acțiune atașate unei creanțe nu au un caracter *intuitu personae* prin raportare la partea care a încheiat contractul. Acestea reprezintă valori economice ce urmează regimul drepturilor subiective, care, ca regulă, pot fi exercitate de titularul lor, indiferent dacă acesta a fost parte la actul juridic prin intermediul căruia s-au născut. Într-o altă speță judecată în fața Casației franceze, s-a analizat dacă soțul creditor are calitatea exclusivă de titular al dreptului la restituirea unui împrumut acordat în timpul regimului comunității, în condițiile în care rambursarea a fost realizată printr-un cec remis și încasat de către soția sa. Curtea a reținut că, în temeiul art. 1421 alin. (1) C. civ. francez, fiecare soț are puterea de a administra bunurile comune, iar în lipsa fraudei, actele încheiate de unul dintre ei sunt opozabile celuilalt. Prin urmare, încasarea de către soție a cecului remis de debitor a fost considerată valabilă și cu efect liberatoriu, chiar dacă împrumutul fusese formal acordat doar de către soț. S-a subliniat că, în absența dovezii caracterului propriu al sumelor împrumutate, acestea sunt prezumate ca provenind din masa bunurilor comune,

De regulă, față de natura condițională a realizării unui drept material la acțiune prin raportare la celelalte de care poate beneficia titularul⁵⁰, apreciem că s-ar putea susține că ne aflăm în fața unui act de dispoziție. Prin excepție, pot fi identificate anumite drepturi materiale la acțiune al căror exercițiu reprezintă, de regulă, acte de administrare – e.g., dreptul material la acțiune vizând daune-moratorii. Însă, având în vedere că aceste acte vizează drepturi subiective, ca regulă, cu privire la ele se va aplica regimul bunurilor mobile, în conformitate cu prevederile art. 542 C. civ.⁵¹. Față de aceasta, devin incidente prevederile art. 346 alin. (2) C. civ. care stabilesc că în ce privește bunurile mobile, oricare dintre soți poate săvârși singur inclusiv acte de dispoziție oneroase.

Așadar, indiferent de natura actului de exercitare a dreptului material la acțiune, ne vom afla în câmpul de aplicare a gestiunii paralele. Astfel, oricare dintre soți va putea să exercite singur drepturile materiale la acțiune atașate creanței neexecutate.

Precizăm că această soluție se susține inclusiv față de faptul că gestiunea paralelă este regula, iar cazurile de gestiune exclusivă sunt reglementate ca atare de legiuitor⁵². Cu privire la acest aspect, în doctrină se precizează că gestiunea exclusivă este o excepție de la gestiunea paralelă⁵³.

Cu titlu excepțional, pot fi imaginate ipoteze în care consecința exercițiului unui drept material la acțiune ar fi pierderea unui bun imobil din masa patrimonială a comunității. Iar, în astfel de situații, apreciem că dreptul material la acțiune respectiv va putea fi exercitat în condițiile gestiunii comune: împreună, de către cei doi soți.

Situația pe care o avem în vedere poate fi înfățișată prin următorul exemplu: unul dintre soți încheie singur un contract de vânzare în calitate de cumpărător cu privire la un bun imobil, achitând prețul cu sume de bani bunuri comune. Subsecvent transferului proprietății și predării, soțul constată că bunul are anumite vicii ascunse, cu consecința nașterii unei palete

---

iar dreptul de creanță derivat aparține comunității. Din această perspectivă, soțul nu putea pretinde un drept de creanță propriu, iar Curtea a casat hotărârea instanței inferioare care ignorase regula gestiunii paralele și prezumția de comunitate (Cour de Cassation, Chambre civile 1, du 31 janvier 2006, 03-19.630, Publié au bulletin, disponibilă la <https://www.legifrance.gouv.fr/juri/id/JURITEXT000007050359>; pentru analiza acestei chestiuni în ipoteza în care se pune problema dividendelor, a se vedea *R. Libchaber*, Qui a qualité pour percevoir un paiement ? Le cas des époux communs en biens, *Revue des contrats* n°02, p. 257). Remarcăm că, în această din urmă speță instanța a procedat la a admite că odată ce dreptul de creanță născut dintr-un act juridic reprezintă un bun comun, consecința este că acesta poate fi exercitat de către oricare dintre soți. Or, în măsura în care lucrurile stau astfel în ce privește maniera în care se poate exercita dreptul de creanță, nu vedem niciun motiv pentru a nu admite aceeași soluție inclusiv în ce privește drepturile materiale la acțiune atașate dreptului de creanță.

⁵⁰ Exercițiul unui drept material la acțiune conduce, la momentul realizării dreptului, la stingerea tuturor celorlalte drepturi materiale la acțiune pe care le putea exercita titularul. E.g., în scenariul în care ne aflăm în fața unei neexecutări a unei obligații contractuale, titularul va putea opta între o serie de remedii; în măsura în care ar opta pentru executarea prin echivalent obținând daune compensatorii, nu ar mai putea obține executarea silită în natură față de faptul că acest din urmă drept material la acțiune s-a stins. Similar, în măsura în care creditorul optează pentru rezoluțiunea contractului, nu ar mai putea obține executarea silită în natură a obligației neexecutate.

⁵¹ În temeiul art. 542 C. civ., drepturile de creanță urmează regimul bunurilor mobile.

⁵² În acest sens, de exemplu, potrivit art. 349 alin. (2) C. civ., legiuitorul a stabilit expres că, deși părțile sociale ori acțiunile obținute de unul dintre soți ca urmare a aportului unui bun comun reprezintă bunuri comune, drepturile ce derivă din calitatea de asociat (ca urmare a dobândirii respectivelor titluri de valoare) nu pot fi exercitate decât de soțul care a participat la actul juridic vizând aportul. Pentru detalii, a se vedea *M. Avram*, op. cit., p. 722 et seq.

⁵³ *C. Nicolescu*, op. cit., p. 333.

de remedii în masa patrimonială a comunității, printre care inclusiv posibilitatea rezoluțiunii. Într-un asemenea scenariu, apreciem că deși dreptul de obține rezoluțiunea urmează regimul bunurilor comune, totuși, ca urmare a exercițiului acestuia ar opera desființarea contractului de vânzare. Așadar, comunitatea ar fi privată de bunul imobil dobândit. Față de această finalitate, apreciem că, cu titlu de principiu, exercițiul dreptului de a obține rezoluțiunea reprezintă în acest scenariu un act de dispoziție cu privire la un bun imobil, cu consecința că nu va putea fi exercitat decât în măsura în care soții, împreună, își manifestă voința în acest sens⁵⁴.

În consecință, în ce privește natura drepturilor materiale la acțiune vizând obținerea de daune-interese născute dintr-un contract încheiat de către unul dintre soți, cu titlu de regulă, acestea vor putea fi exercitate de către oricare dintre soți. Prin excepție, în măsura în care finalitatea exercițiului unui astfel de drept constă inclusiv în privarea comunității de un bun imobil dobândit anterior, ne vom afla într-o situație ce se înscrie în câmpul gestiunii comune, cu consecința că dreptul respectiv va trebui să fie exercitat de către soți împreună. Iar, în măsura în care unul dintre soți ar exercita singur un astfel de act – e.g., ar emite o declarație unilaterală de rezoluțiune – acesta ar putea fi anulat, în conformitate cu prevederile art. 347 C. civ.

CONCLUZII

În cadrul acestui articol am urmărit să analizăm o serie de aplicații punctuale în care regulile particulare ale regimurilor matrimoniale se intersectează cu regimul juridic al remediilor contractuale, respectiv al răspunderii civile delictuale. Astfel, în cadrul secțiunii 1 am stabilit că atât în ipoteza încheierii unui act cu nerespectarea limitelor impuse de gestiunea comună, cât și în acele ipoteze în care se încheie un act cu nerespectarea regulilor gestiunii paralele, un eventual prejudiciu suferit de comunitate va da naștere unui drept la daune-interese. Apoi, am indicat o serie de trăsături de regim juridic cu privire la un astfel de drept. În acest sens, am arătat că, pentru a se naște acest drept, trebuie să se verifice condițiile aplicabile în materia răspunderii civile delictuale. În ipoteza în care acestea se verifică, dreptul la daune-interese se naște în masa patrimonială comună, iar acesta se poate exercita de îndată ce s-a născut, nefiind necesar să se aștepte până la partaj. În fine, am arătat că termenul de prescripție aplicabil dreptului material la acțiune este termenul general de 3 ani, iar acest drept va putea fi exercitat de către soțul care nu a participat la încheierea actului împotriva soțului său și a terțului, în solidar.

Subsecvent, în cadrul secțiunii 2, am arătat că drepturile materiale la acțiune vizând obținerea de daune-interese născute dintr-un contract încheiat de către unul dintre soți vor putea fi exercitate, ca regulă, de către oricare dintre soți. În ipoteza în care finalitatea exercițiului unui astfel de drept constă și în privarea comunității de un bun imobil dobândit anterior, dreptul va trebui însă să fie exercitat de către soți împreună.

---

⁵⁴ În schimb, apreciem că în măsura în care la momentul desființării contractului prin rezoluțiune proprietatea asupra imobilului încă nu fusese transferată, ne vom afla într-o ipoteză în care drepturile de care se dispune urmează exclusiv regimul juridic al bunurilor mobile, așa încât oricare dintre soți va putea să le exercite fără să fie necesar concursul celuilalt.